

УДК 336.1:352

Хірівський Р. П.

Romankhirivskiy@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7299-429X

Researcher ID: ABD-1906-2020

к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
та маркетингових стратегій,

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького, Львів

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ОСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. У статті розглядається проблема раціоналізації структури освітньої мережі територіальних громад України у контексті ефективного використання фінансових ресурсів. В умовах проведення реформи децентралізації та розширення повноважень місцевих органів самоврядування питання оптимального управління видатками набуває особливої актуальності. Територіальні громади отримують значну частку ресурсів на соціальні потреби, зокрема – на освіту, що обмежує їхні можливості для капітальних інвестицій та реалізації програм соціально-економічного розвитку. У цьому контексті раціоналізація шкільної мережі розглядається як інструмент зменшення фінансового навантаження на бюджети громад і держави. Проаналізовано демографічні та фінансові аспекти функціонування закладів середньої освіти на прикладі Львівської області. Проведено статистичний аналіз чисельності учнів, народжуваності та коефіцієнтів фертильності, який свідчить про значне скорочення контингенту школярів упродовж останніх трьох десятиліть. При цьому площа шкільних приміщень на одного учня зростала, що свідчить про зниження фактичної наповнюваності класів. Аналіз освітньої субвенції показав, що громади з малокомплектними школами здійснюють значно більші видатки на одного учня, що створює прямий тиск на фінансову спроможність місцевих бюджетів. Встановлено негативну кореляцію між середньою чисельністю учнів у класах та обсягом освітньої субвенції на одного учня, що підтверджено проведеним кореляційно-регресійним аналізом ($R^2=0,7542$), демонструючи, що понад 75% коливань фінансування пояснюється змінами у наповнюваності класів. Дослідження дозволило класифікувати територіальні громади Львівської області за індексом фінансової спроможності шкільної мережі на «зелену», «помаранчеву» та «червону» зони. Лише сім громад належать до «зеленої зони», де формується фінансовий резерв для розвитку матеріально-технічної бази шкіл, тоді як понад 56% громад потрапляють до «червоної зони», що свідчить про високий рівень фінансового навантаження через низьку фактичну наповнюваність класів. У висновках наголошено, що оптимізація освітньої мережі є критично необхідною для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів та економії бюджетних коштів. При цьому процес оптимізації повинен враховувати соціальні аспекти: забезпечення доступності освіти, перетворення малокомплектних шкіл на центри культурного життя та цільове інвестування вивільнених коштів у розвиток сільських територій. Раціоналізація шкільної мережі має стати складовою стратегією розвитку територіальних громад, сприяти покращенню соціально-демографічної ситуації та підвищенню ефективності управління місцевими фінансовими ресурсами.

Ключові слова: фінансові ресурси, освітня мережа, територіальні громади.

Khivirivskiy Roman

Romankhivirivskiy@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7299-429X

Researcher ID: ABD-1906-2020

PhD, Associate Professor at the Department

of International Economic Relations and Marketing Strategies,

Stepan Gzhivitskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Lviv

RATIONALIZATION OF THE STRUCTURE OF THE EDUCATIONAL NETWORK IN THE CONTEXT OF THE EFFICIENCY OF THE USE OF FINANCIAL RESOURCES OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Abstract. *The article considers the problem of rationalizing the structure of the educational network of territorial communities of Ukraine in the context of the effective use of financial resources. In the context of the decentralization reform and the expansion of the powers of local self-government bodies, the issue of optimal expenditure management becomes particularly relevant. Territorial communities receive a significant share of resources for social needs, in particular, for education, which limits their opportunities for capital investments and the implementation of socio-economic development programs. In this context, the rationalization of the school network is considered as a tool for reducing the financial burden on the budgets of communities and the state. The demographic and financial aspects of the functioning of secondary education institutions are analyzed using the example of the Lviv region. A statistical analysis of the number of students, birth rates and fertility rates is conducted, which indicates a significant reduction in the contingent of schoolchildren over the past three decades. At the same time, the area of school premises per student has increased, which indicates a decrease in the actual occupancy of classes. The analysis of educational subventions showed that communities with under-enrolled schools spend significantly more per student, which creates direct pressure on the financial capacity of local budgets. A negative correlation was established between the average number of students in classes and the amount of educational subvention per student, which was confirmed by the conducted correlation-regression analysis ($R^2=0.7542$), demonstrating that more than 75% of funding fluctuations are explained by changes in class occupancy. The study allowed classifying territorial communities of Lviv region according to the index of financial capacity of the school network into “green”, “orange” and “red” zones. Only seven communities belong to the “green zone”, where a financial reserve is formed for the development of the material and technical base of schools, while more than 56% of communities fall into the “red zone”, which indicates a high level of financial burden due to low actual class occupancy. The conclusions emphasize that optimizing the educational network is critically necessary to ensure the effective use of financial resources and save budget funds. At the same time, the optimization process should take into account social aspects: ensuring accessibility of education, transforming under-enrolled schools into centers of cultural life, and targeted investment of the released funds in the development of rural areas. Rationalization of the school network should become an integral part of the development strategy of territorial communities, contribute to improving the socio-demographic situation, and increase the efficiency of local financial resource management.*

Keywords: financial resources, educational network, territorial communities.

JEL Classification: O18, R10, R12

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-46-15>

Постановка проблеми. Адаптація системи державного управління в Україні до усталених європейських практик сприяла впровадженню у нашої державі реформи децентралізації,

метою якої є формування демократично обраних органів місцевого самоврядування, здатних ефективно забезпечувати життєдіяльність на місцевому рівні. Очікуваним результатом

реформи було створення фінансово спроможних територіальних громад, здатних виконувати соціальні функції на місцевому рівні.

Водночас, розширення повноважень громад у сфері акумуляції ресурсів передбачало і відповідальність за соціальні видатки.

Значна частка ресурсів, спрямована на соціальні потреби, обмежує фінансові можливості громад, зокрема для капітальних витрат, що зумовлює нагальну необхідність оптимізації соціальних видатків для спрямування їх на пріоритетні цілі соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень, присвячених оптимальному використанню фінансових ресурсів громад у сфері фінансування демонструє значну залученість вітчизняних науковців до цієї тематики. В умовах військових дій та пріоритетності видатків на оборону, обґрунтований розподіл бюджетних ресурсів є запорукою розвитку сфери освіти на місцевому рівні. Зокрема, І. Застовожнікова та Л. Безугла аналізують переваги процесу оптимізації шкільних мереж в контексті зростання частки малокомплектних шкіл, що спричинено демографічними чинниками [5]. Вплив скорочення обсягів трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів на їх фінансове навантаження детально досліджено Л. Бенівською [1]. Проблема трансформації моделей управління освітою аналізується у колективній праці групи авторів за загальною редакцією Н. Л. Клясен, Т. О. Пушкарьової [12]. Аналіз чинників впливу на формування спроможної освітньої мережі територіальних громад здійснено І. Чикало [13].

Постановка завдання. Завданням дослідження є аналіз взаємозв'язку низької наповнюваності класів із зростанням фінансового навантаження на місцеві бюджети та окреслення ефекту від раціоналізації структури освітньої мережі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Негативні демографічні процеси, котрі розпочались ще до становлення Незалежності нашої держави мали наслідком різке

скорочення чисельності населення України в усіх вікових групах, особливо – у групі дітей шкільного віку. Зокрема, протягом 1991–2024 років кількість учнів, що навчаються в закладах загальної середньої освіти України скоротилась із 7102,0 до 3906,1 тисяч.

Безумовно, на цю статистику вплинула агресія Російської Федерації та анексія низки регіонів нашої держави у 2014 та 2022 роках, однак ключовим чинником у цьому контексті залишається демографічна складова. Так, коефіцієнт фертильності на території сучасної України знизився нижче рівня відтворення населення (2,1 од.) у 1970 році, із 2010 року спостерігається стала тенденція до падіння (табл 1).

Аналогічна тенденція характерна і для Львівської області. Зокрема, протягом 2018–2024 років зафіксовано падіння числа народжень із 23252 до 15642 (на 32,8%), що, у перспективі призведе до ще більшого зниження кількості школярів.

Водночас, динаміка загального фонду будівель закладів освіти не відповідає цій тенденції. Зокрема, площа шкільних будівель у розрахунку на 1 учня зросла протягом 2021–2024 років на 11,2%, що першочергово свідчить про падіння наповнюваності шкіл.

Дана тенденція має низку як позитивних так і негативних аспектів. Зокрема, зростає індивідуалізація навчання та гнучкість у організації навчального процесу, покращується рівень соціальної взаємодії між педагогом та учнями.

Проте найбільш значущими є недоліки цього процесу для фінансової стійкості громад, що проявляється у зростанні бюджетного навантаження.

Це спричинено розподілом фінансових зобов'язань між органами центральної влади та територіальними громадами у процесі забезпечення фінансування освітнього процесу.

Зокрема, освітня субвенція із державного бюджету забезпечує фінансування лише базових потреб закладів загальної середньої освіти, зокрема:

Таблиця 1

Основні показники рівня народжуваності в Україні

Рік	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Загальна кількість народжень, тис.	657,2	492,9	385,1	428,3	497,7	411,8	293,4	176,6
Коефіцієнт народжуваності на 1000 осіб, ‰	12,7	9,6	7,8	9,0	15,2	10,7	8,1	6,0
Коефіцієнт фертильності на 1 жінку	1,85	1,40	1,12	1,21	1,44	1,51	1,22	0,9

Джерело: [3, 9]

1. Оплату праці педагогів й інших працівників освітніх закладів;

2. Часткове фінансування харчування учнів;

3. Придбання посібників та навчальних матеріалів;

4. Додаткове фінансування для дітей з особливими освітніми потребами.

Водночас, до компетенції громад в освітній сфері належить утримання та вдосконалення матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, забезпечення благоустрою та позашкільної освіти. Також, громади доплачують частину оплати праці педагогів, відповідно до коефіцієнту освітньої субвенції. Станом на перше півріччя 2025 року він становив 0,89. Таким чином 11% оплати праці педагогів доплачував міський бюджет [11].

За даними міністерства фінансів, у 2024 році видатки на освіту становили 348,4 млрд грн, з яких видатки державного бюджету з трансфертами склали 172,0 млрд гривень, тобто менш ніж 50%, що свідчить про значну залученість фінансових ресурсів громад у забезпечення фінансування освітнього процесу [8].

Погоджуємося з позицією експертів, що зниження рівня укомплектованості закладів середньої освіти спричиняє зростання видатків на одного учня. При рівні наповнюваності до 15 % цей показник може збільшуватися у 13–14 разів [6].

Таким чином, збільшення числа шкіл із низькою кількістю учнів призводить до зростання видатків як місцевих, так і державного бюджету, що за умов їхнього значного дефіциту обмежує можливості фінансування пріоритетних програм. Слід зазначити, що при визначенні обсягу освітньої субвенції застосовується формула її розподілу між місцевими бюджетами, котра передбачає вищу суму субвенції на одного учня у малонаселених сільських та гірських територіях [10]. Ця особливість набуває особливої актуальності для Львівської області, яка характеризується значною часткою сільського населення та гірських територій для яких характерною є низька наповнюваність закладів загальної середньої освіти, що обумовлює суттєву диференціацію показників освітньої субвенції.

За результатами 2025 року у Львівській області сума дотацій на одного учня в Козівській територіальній громаді перевищує відповідний показник Львівської територіальної громади в 2,45 рази.

Варто зазначити що при розрахунку обсягу фінансування застосовується індекс фінансової спроможності шкільної освітньої мережі, котрий ґрунтується на різниці показників фактичної (ФНК) та реальної (РНК) наповнюваності класів [4]. Відповідно до значення цього показника, територіальні громади класифікують як громади «зеленої», «помаранчевої» або «червоної» зон. Коли фактична наповнюваність класів (ФНК) перевищує розрахункову (РНК) щонайменше на одну одиницю, громада формує стабільний профіцит коштів для виплати заробітної плати педагогічним працівникам навіть за умови максимальних надбавок та премій – така ситуація належить до «зеленої зони». Якщо ж ФНК відстає від РНК на одиницю чи більше, місцевий бюджет не покриває усіх видатків на оплату праці вчителів і виникає потреба у додатковому фінансуванні з власних доходів – «червона зона». До «помаранчевої зони» належать громади, у яких різниця між фактичною та розрахунковою наповнюваністю коливається в межах від плюс до мінус однієї одиниці: за умови раціонального використання ресурсів вони здатні забезпечити виплату заробітних плат без суттєвих ризиків дефіциту [2].

При формуванні таблиці 2 використано наступні показники:

Показник 1 – частка учнів у населенні громади, %;

Показник 2 – розрахункова наповнюваність класів, учнів;

Показник 3 – фактична наповнюваність класів, учнів;

Показник 4 – кількість учнів на ставку вчителя;

Показник 5 – обсяг освітньої субвенції на одного учня, тис. грн.

Проведений нами аналіз освітньої мережі територіальних громад Львівщини виявив значні розбіжності між розрахунковою та фактичною наповнюваністю класів ЗЗСО. Зокрема, у 56 із 73 громад фактична чисельність учнів класів (ФНК) класів була меншою за розрахункову (табл. 2.).

Найбільше перевищення фактичної наповнюваності класів над розрахунковою зафіксовано у Пустомитівській територіальній громаді (+2,1 од.), найбільше відставання – у Боринській (-4,2 од.).

За результатами аналізу мережі закладів середньої освіти територіальних громад Львівської області у 2024/2025 навчальному

Таблиця 2

**Аналіз соціально-економічної ефективності функціонування освітньої мережі
територіальних громад Львівської області**

Громада	Показник 1	Показник 2	Показник 3	Показник 4	Показник 5
1	2	3	4	5	6
Белзька	7,9	13	10,6	6,7	33,8
Бібрська	10,5	15	11,8	8,4	30,0
Бісковицька	10,6	14	12,5	7,2	32,0
Боринська	10,8	15	10,8	6,7	37,7
Бориславська	11,4	23,5	23,6	11,9	19,5
Бродівська	11,1	18	16,9	9,7	25,0
Буська	11,5	15	14,7	8,4	29,7
Великолюбінська	10,2	17,5	16,1	9,6	25,8
Великомостівська	13,2	18	18,6	10,3	25,9
Глинянська	9,6	15	13,8	7,3	30,5
Гніздичівська	8,6	16	12,3	7,8	28,8
Городоцька	12	18	16,3	10	24,8
Грабовецько-Дулібівська	9,1	14	12,9	7,4	32,7
Давидівська	9,4	15,5	16,6	10	29,3
Добромільська	7	15	14,4	8,2	30,5
Добросинсько-Магерівська	11,2	15	13,4	8,8	30,2
Добротвірська	9,4	18	16,2	9,1	25,1
Дрогобицька	9,6	23,5	22,7	12,1	20,0
Жидачівська	10,6	19	16,1	9,8	24,2
Жовківська	13,4	18	18,9	10,7	25,1
Жовтанецька	14,8	15,5	16,5	9,7	29,4
Журавненська	7,8	14	11,7	8	32,6
Заболотцівська	9,8	13	12,0	7,1	34,5
Зимноводівська	14,1	23	23,9	12,5	23,0
Золочівська	10,5	18	16,5	9,6	24,8
Івано-Франківська	12,7	16	16,2	8,9	27,9
Камянка-Бузька	11,2	18,5	19,1	10,7	24,3
Козівська	10,8	13	9,0	4,9	42,9
Комарнівська	9,3	15	14,2	8,7	30,3
Красненська	11,3	16	13,1	7,2	28,3
Куликівська	12,1	16	15,0	10,2	28,0
Лопатинська	8,5	13	10,9	5,5	33,8
Львівська	11	27,5	26,5	12,5	17,5
Меденицька	8,6	15	12,3	7,5	30,1
Миколаївська	12,4	18,5	18,0	10,3	24,5
Моршинська	9,6	18	17,5	10,1	25,8
Мостиська	11,8	15	16,7	9,4	29,9
Мурованська	10,5	19	18,0	11,1	25,1
Новокалінівська	7	15,5	12,8	8	28,3
Новороздільська	8,4	21,5	20,8	12,1	20,6
Новояворівська	13,6	22	23,6	11,3	21,6
Новояричівська	12,6	18	18,4	10,4	25,5
Оброшинська	11,7	20,5	21,3	11,3	24,5
Перемишлянська	9,8	15	11,3	8,2	29,5
Підберізіцівська	9,9	14	13,1	8,3	33,0
Підкамінська	8,3	13,5	9,4	6,2	33,4

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6
Поморянська	6,8	13	9,2	7,2	34,9
Пустомитівська	15,7	21,5	23,6	13,1	21,8
Рава-Руська	12,6	18	17,1	9,5	25,4
Радехівська	11,1	15	14,2	8,2	30,0
Ралівська	11,6	14	13,2	7,7	32,0
Розвадівська	11,6	18	16,4	9,2	26,1
Рудківська	9,1	15	14,0	8,5	29,2
Самбірська	11,8	24	22,5	12	19,0
Сколівська	10,9	15,5	14,3	8,2	35,8
Славська	14,4	15	13,0	7,2	37,0
Сокальська	9,8	18	14,3	9	25,2
Сокільницька	7,6	18	18,2	10,1	26,9
Солонківська	12,4	16,5	18,6	10,5	27,7
Старосамбірська	9,1	15	14,7	8,2	35,5
Стрийська	11	21,5	21,1	10,6	21,4
Стрілківська	8,7	14	11,7	6,1	40,6
Судовишнянська	11,5	18,5	19,1	10,2	24,6
Східницька	8,8	14,5	12,5	6,9	38,2
Тростянецька	10,1	14	13,3	7,7	32,2
Трускавецька	9,4	21,5	22,8	11,7	21,8
Турківська	10,8	15	11,8	7,4	36,8
Хирівська	10,9	15	12,7	7,1	32,1
Ходорівська	8,9	14	11,3	8	31,5
Червоноградська	9,5	25	22,5	11,3	18,6
Шегинівська	10,2	14	11,6	8	32,4
Щирецька	10,5	18,5	17,1	9,7	24,4
Яворівська	12,5	16,5	15,7	8,5	27,4

Джерело: [7]

році встановлено, що до групи громад «зеленої зони» належать лише сім територіальних громад (Пустомитівська, Солонківська, Мостиська, Новояворівська, Трускавецька, Давидівська та Жовтанецька). У зазначених громадах за підсумками бюджетного періоду формується фінансовий резерв, який може бути спрямований на капітальне оновлення, технічне переоснащення та розвиток матеріально-технічної бази ЗЗСО.

Спільною ознакою цих громад є відносно висока частка учнів у загальному населенні, що зумовлено, зокрема, їхньою близькістю до обласного центру та наявністю серед них міських громад. До групи громад «помаранчевої зони» належить 25 територіальних громад, що робить її значно чисельнішою за групу «зеленої зони».

До групи громад із найнижчим показником індексу фінансової спроможності шкільної освітньої мережі (т. зв. «червона зона») входить понад 56,1 % загальної чисельності громад

області, тобто 41 територіальна громада. Слід відзначити значну неоднорідність цієї групи як за демографічними показниками (чисельність населення, частка учнів), так і за значенням досліджуваного індексу.

Зокрема, у межах від'ємного показника 1,0–2,0 перебувають кілька великих міських громад (Львівська, Бродівська, Самбірська, Золочівська, Городецька) для яких характерний високий розрахунковий показник наповнюваності класів (РНК 18,0–27,5), що істотно занижує значення індексу фінансової спроможності. Водночас, середня наповнюваність класів у цих громадах становить 16,2–26,5 учні, що значно перевищує показники Підкамінської, Поморянської та Козівської громад (9,0–9,4 учні).

До категорії шкіл із негативним показником ІФС понад 2,1 належать переважно невеликі громади (населення до 25 тис. осіб), територіально віддалені від обласного центру: найближча – Бібрська (35,0 км), найвіддаленіша – Боринська

(145,0 км). Винятком є чисельні міські Червоноградська та Сокальська громади, які характеризуються негативними демографічними тенденціями. Окрім того для цієї групи характерна низька частка дітей шкільного віку у структурі населення. Серед 21 громади групи лише 2 (Красненська та Хирівська ТГ) перевищують середньообласний показник частки учнів. У Добромильській, Новокалінівській та Поморянській громадах цей показник виявився нижчим більш ніж на третину.

Дослідження виявило наявність негативного кореляційного зв'язку між рівнем наповнюваності шкіл та класів і обсягом освітньої субвенції на одного учня. Зокрема, серед громад, що належать до першого квартилю за показником наповнюваності класів, 14 із 18 одночасно входять до четвертого квартилю за обсягом освітньої субвенції на одного учня. Крім того, громади з найнижчим рівнем наповнюваності класів становлять понад 65 % загальної кількості громад, які отримують найвищі обсяги освітньої субвенції.

У межах дослідження було проведено кореляційно-регресійний аналіз з метою виявлення взаємозв'язку між рівнем наповнюваності класів у територіальних громадах та обсягом освітньої субвенції на одного учня.

Побудована лінії тренду демонструє обернений зв'язок між середньою наповнюваністю класів та обсягом освітньої субвенції на

одного учня: що менше учнів у класі, то вища сума фінансування на кожного.

Рівняння регресії $y = -1,1434x + 46,536$ демонструє, що зі збільшенням наповнюваності класу на одного учня, обсяг субвенції знижується на понад 1,14 тис. грн.

Коефіцієнт детермінації: $R^2 = 0,7542$ свідчить, що зміни у наповнюваності класів пояснюють понад 75% коливань обсягу субвенції. Тобто зв'язок є доволі сильним.

Порівняння квартильних груп громад демонструє, що зі зростанням показника середньої наповнюваності класів обсяг освітньої субвенції на одного учня знижується: від 34,1 тис. грн. у територіальних громадах із найменшими класами (близько 11 учнів) до 22,6 тис. грн. у громадах із найвищим показником наповнюваності (близько 21 учня).

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, результати аналізу демонструють прямий зв'язок процесу оптимізації мережі закладів середньої освіти та економії фінансових ресурсів як державного бюджету, так і бюджетів громад. Низька наповнюваність класів призводить до значного зростання видатків на одного учня, тому раціоналізація структури є критично необхідною для ефективного використання ресурсів.

Водночас слід враховувати соціальні аспекти оптимізації. Вона є необхідною для акумуляції громадами коштів на соціально-економічний

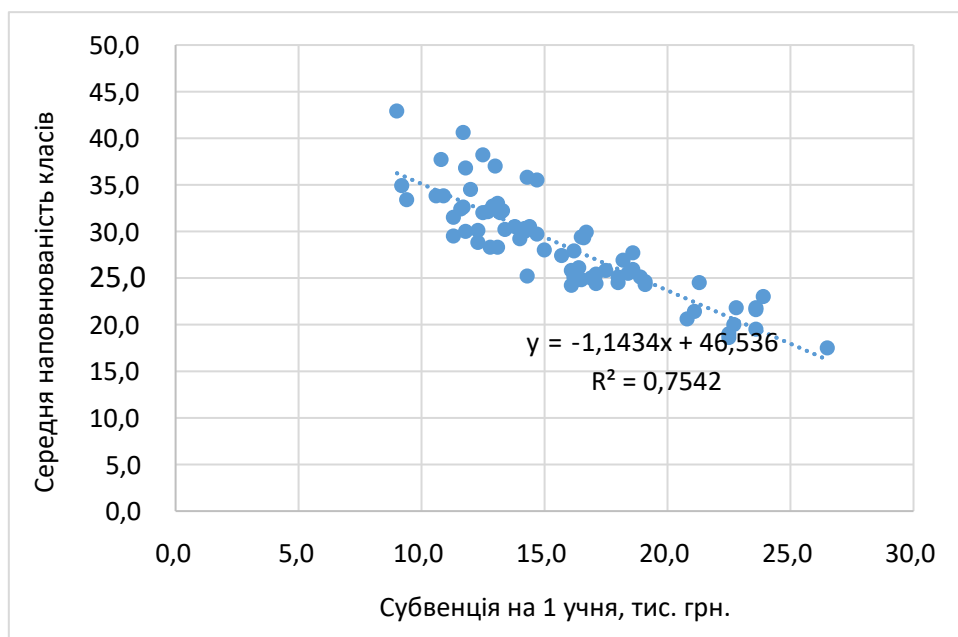

Рис. 1. Зв'язок середньої наповнюваності класів та обсягу освітньої субвенції на одного учня

Джерело: сформовано автором

розвиток, але грамотно проведена оптимізація має враховувати не лише фінансову, а й соціальну складову.

У процесі її здійснення необхідно забезпечити:

1. Доступність освіти для учнів – безкоштовний підвіз учнів шкільним транспортом, супровід дітей молодшого віку;
2. Трансформація малокомплектних шкіл у центри культурного життя населених пунктів;
3. Цільове інвестування вивільнених коштів у соціальний розвиток сільської місцевості.

Таким чином, оптимізація мережі закладів загальної середньої освіти має ґрунтуватися на стратегіях розвитку сільських територій та сприяти поліпшенню соціально-демографічної ситуації в сільській місцевості.

У цьому контексті вагомим значення набуває роз'яснювальна робота керівництва громад, щодо потенційних переваг даних непопулярних заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бенівська Л. Виклики та фінансові можливості розвитку територіальних громад в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 86. № 1. С. 25–32.
2. Бенівська Л. Я. Інструменти оптимізації освітньої мережі. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль : ТНТУ, 2021. Т. 70, № 3. С. 7–15.
3. Державна служба статистики України. Народжуваність, смертність та середня очікувана тривалість життя. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/arh_nsotj_nas.htm (дата звернення: 11.09.2025).
4. Дятленко С. Індекс фінансової спроможності шкільної освітньої мережі на 2021 рік. Проект «Децентралізація». URL: <https://decentralization.ua/news/13212> (дата звернення: 22.09.2025).
5. Застрожнікова І. & Безугла Л. Майбутнє освіти в територіальних громадах: покращення кадрового потенціалу та оптимізація шкільних мереж. *Економіка та суспільство*, 2022. № (35). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-26> (дата звернення: 16.09.2025).
6. Колісник Н. Як зростуть витрати громад, які залишать малокомплектні ліцеї, та що із цим робити. Проект «Децентралізація». URL: <https://decentralization.ua/news/19370> (дата звернення: 27.09.2025).
7. Міністерство освіти і науки України. Освітні індикатори: національна перспектива. URL: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmE4NDExNWU0ODhiZi00ODE2LWUyZmItZWEwOTA2NmYyZmViliwidCI6IjcxNmVhNjRjLTl2ZTltNGI5ZS04Yjg4LTcyZjllZDlhNWU4MyIsImMiOiJ9> (дата звернення: 30.09.2025).

8. Міністерство фінансів України. У 2024 році видатки на освіту становили 348,4 млрд гривень. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2024_rotsi_vidatki_na_osvitu_stanovili_3484_mlrld_griven-5017 (дата звернення: 29.09.2025).

9. Міністерство юстиції України. Статистична інформація щодо державної реєстрації актів цивільного стану. URL: https://minjust.gov.ua/actual-info/stat_info (дата звернення: 20.09.2025).

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1088 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2024 р. № 245). Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#n10> (дата звернення: 14.09.2025).

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2025 р. № 290. Порядок та умови надання у 2025 році освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) в частині створення сучасного освітнього простору. URL: <https://kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/67d81c79867d81c798aa85005842977.pdf> (дата звернення: 17.09.2025).

12. Трансформація моделей управління освітою в територіальних громадах: стан, проблеми, перспективи: колективна монографія / За загред. Клясен Н. Л., Пушкарьова Т.О. Київ: ТОВ НВП «Росток А. В. Т.», 2022. 428 с.

13. Чикало І. В. Формування спроможної освітньої мережі об'єднаних територіальних громад регіону в умовах децентралізації. *Економічний простір*. 2020. № (156), С. 104–108. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-18> (дата звернення: 09.09.2025).

REFERENCES

1. Benovska L. (2024), 'Challenges and financial opportunities for the development of territorial communities in wartime', *Galician Economic Bulletin*, Vol. 86, No 1, pp. 25–32.
2. Benovska L. Y. (2021), 'Tools for optimizing the educational network', *Galician Economic Bulletin*, Vol. 70, No.3, pp. 7–15, TNTU, Ternopil, Ukraine.
3. State Statistics Service of Ukraine. Birth rate, mortality and average life expectancy, Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/arh_nsotj_nas.htm (accessed September 11, 2025).
4. Dyatlenko, S. (2021), Index of financial capacity of the school educational network for 2021. Project 'Decentralization', Available at: <https://decentralization.ua/news/13212> (accessed September 22, 2025).
5. Zastrozhnikova I. and Bezugla L. (2022), "The future of education in territorial communities: improving human resource potential and opti-

mizing school networks”, *Economy and Society*, no. 35, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-26>. (accessed September 16, 2025).

6. Kolisnyk N. (2025), How will the costs of communities that will leave understaffed lyceums increase, and what to do about it. Project “Decentralization”, Available at: <https://decentralization.ua/news/19370> (accessed 27 September 2025).

7. Ministry of Education and Science of Ukraine, Educational indicators: national perspective, Available at: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmE4NDExNWEtODhiZi00ODE2LWYyZmItZWVhbnRlLnRlZDI2ZTI0NGI5ZS04Yjg4LTcyZjllZDlhNWU4MyIsImMiOiI9> (accessed September 30, 2025).

8. Ministry of Finance of Ukraine. In 2024, education expenditures amounted to 348.4 billion hryvnias, Available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2024_rotsi_vidatki_na_osvitu_stanovili_3484_mlrn_griven-5017 (accessed September 29, 2025).

9. Ministry of Justice of Ukraine, Statistical information on state registration of civil status acts, Available at: https://minjust.gov.ua/actual-info/stat_info (accessed September 20, 2025).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine, Resolution No. 1088 of 27 December 2017 (as amended by

Resolution No. 245 of 5 March 2024) “Formula for distributing educational subventions between local budgets”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#n10> (accessed September 14, 2025).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025), Resolution No. 290 of 14 March 2025 “Procedure and conditions for providing educational subventions from the state budget to local budgets (from the special fund of the state budget) in 2025 in terms of creating a modern educational space”, Available at: <https://kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/67d81c79867d81c798aa85005842977.pdf> (accessed September 17, 2025).

12. Klyasen N. L. and Pushkareva, T. O. (eds.) (2022), Transformation of education management models in territorial communities: state, problems, prospects, LLC NVP ‘Rostok A. V. T., Kyiv, Ukraine.

13. Chykalo I. V. (2020), “Formation of a capable educational network of united territorial communities of the region under conditions of decentralization”, *Economic Space*, no. (156), pp. 104–108, DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-18> (accessed September 9, 2025).

Стаття надійшла: 01.10.2025

Стаття прийнята: 12.10.2025

Стаття опублікована: 27.10.2025